

Hallituksen esitys Eduskunnalle Kiinan kansantasavallan kanssa sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kiinan kansantasavallan kanssa 15 päivänä marraskuuta 2004 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen ja voimaansaattamislakiehdotuksen. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituksille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua

siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Yleistä

Kiina on maailman neljänneksi suurin kansantalous, ja sen kasvu on kolme neljä kertaa nopeampaa kuin tällä hetkellä sitä suurempien maiden. Se on maailman suurin useiden perushyödykkeiden, teollisuustuotteiden ja maataloustuotteiden viejä ja tuoja sekä maailman toiseksi suurin suorien sijoitusten kohdema.

Kiinan talouskasvu perustuu kolmeen tekijään, käyttöomaisuusinvestointien ja ulkomaisten suorien investointien kasvuun sekä teollisuustuotteiden viennin lisääntymiseen. Viime vuosina kasvua on tukenut myös kotimainen kulutus.

Kiinaan suuntautuu Yhdysvaltojen jälkeen toiseksi eniten ulkomaisia suoria sijoituksia. Kiinnostus Kiinan markkinoihin alkoi Kiinan avautumisen myötä vuonna 1978. Kiinan jäsenyys Maailman kauppajärjestössä (WTO) vuonna 2001 vauhditti maahan suuntautuvia ulkomaisia investointeja. Ulkomaisia investointeja Kiinaan vetää maan nopea taloudel-

linen kasvu, halpa työvoima, valtavat kotimarkkinat ja infrastruktuurin suhteellisen hyvä tila. Parin viime vuoden aikana investointivirrat Kiinaan ovat olleet runsaat 50 miljardia dollaria vuodessa. Kokonaisuudessaan hyväksytyjen sijoitusten arvo on vajaat tuhat miljardia dollaria ja toteutuneiden sijoitus arvo noin puolet tästä. Vuoden 2003 lopussa Kiinassa toimi vajaat puoli miljoonaa ulkomaista yritystä.

Kiina puolestaan on viime vuosina lisännyt huomattavasti omien valtion yritystensä sijoituksia ulkomaille turvatakseen erityisesti maan tarvitsemien raaka-aineiden saannin tulevaisuudessakin.

Suomen ja Kiinan väliset taloudelliset suhteet

Yli 50 vuotta sitten syntyneet Suomen ja Kiinan väliset erittäin hyvät talous- ja kauppasuhteet ovat kehittyneet yhä nopeammin: Suomen Kiinan-kauppa on 13-kertaistunut vuodesta 1990 ja Kiina on nyt Suomen suurin kauppakumppani Aasiassa. Suomen kauppa Kiinan kanssa on ollut viime aikoina

tasapainossa (kun mukaan lasketaan myös Hongkongin kautta Kiinaan menevä vienti). Vuonna 2003 Suomen kauppa Kiinan kanssa oli lähes 3,4 miljardia euroa (ml Hongkongin kautta viedyt tuotteet) ja oli hienoisesti ylijäämäinen. Vuoden 2004 kauppa näyttäisi käytettävien tilastojen mukaan kasvavan jopa 4 miljardiin euroon nostaen Suomen Ruotsin ohi Kiinan tärkeimmäksi kauppakumppaniksi pohjoismaissa.

Suomen viennissä Kiinaan tärkeimmät tuotesektorit ovat telekommunikaatio ja elektroniikka, teollisuuden koneet ja laitteet sekä paperiteollisuuden tuotteet. Puolet Suomen koko elektroniikka- komponenttiviennistä vuonna 2003 suuntautui Kiinaan. Myös Kiinan kasvava raaka-ainetarve näkyy viennissämme: esim. teräksen vienti Kiinaan kaksinkertaistui viime vuonna.

Komponenteilla ja muilla elektroniikkateollisuuden tuotteilla on myös merkittävä asema tuonnissamme Kiinasta. Suomi tuo Kiinasta pääasiassa elektroniikka- ja sähköteollisuuden tuotteita, tekstiilejä, vaatteita, nahkatuotteita ja turkiksia sekä muita metalliteollisuuden tuotteita (koneita ja laitteita).

EU on Kiinan merkittävin ja Kiina on EU:n toiseksi merkittävin kauppakumppani USA:n jälkeen. EU:n ja Kiinan välisen kaupan arvioidaan kasvavan tänä vuonna yli USD 150 miljardiin. Kauppa on selvästi alijäämäistä EU:lle: Kiinan EU-vienti on noin puolitoista kertaa suurempaa kuin EU-tuonti. EU-maat ovat myös merkittäviä investoijia Kiinassa.

Viennin ohella myös suorat investoinnit Suomesta Kiinaan ovat kasvaneet nopeasti. Suomalaisyrittäjillä on Kiinassa noin 160 liiketoimintayksikköä omien yritysten, yhteisyritysten ja edustustojen muodossa. Suomalaiset yritykset ovat keskittyneet Pekingin–Tianjinin alueelle, Shanghain ympäristöön ja Helmijoen suistoon Kanton–Hongkong-akselille. Shanghain lähistöllä Jiangsun maakunnassa suomalaisyritykset ovat investoineet enemmän kuin minnekään muualle Kiinaan (yli 1 mrd. USD). Suomalaiset yritykset työllistävät yhteensä Kiinassa noin 22 000 työntekijää ja tehtyjen investointien arvo on tällä hetkellä noin 4 miljardia euroa.

Kiinassa toimii mm. seuraavien yritysten yhteis- tai tytäryrityksiä: Nokia Oyj, Elcoteq

Network Oyj, Stora Enso Oyj, UPM-Kymmene Oyj, Metso Oyj, Outokumpu Oyj, Rautaruukki Oyj, Fortum Oyj, Wärtsilä NSD, Kemira Oyj, Kone Oyj, A. Ahlström Oyj, Jaakko Pöyry Oyj.

Suomi pyrkii uudella sijoituksia edistävällä ja suojaavalla sopimuksella Kiinan kanssa turvaamaan aiempaa paremmin Suomen elinkeinoelämän toiminnalliset edellytykset Kiinassa. Aiempi, Suomen neljänneksi vanhin sopimus allekirjoitettiin syyskuussa 1984 ja se astui voimaan tammikuussa 1986. Se perustui 1970-luvulla vallinneille suojaperiaatteille ja oli auttamattomasti ajastaan jäljessä. Vastaavasti kiinalaisten yritysten sijoitukset Kiinan ulkopuolella ovat lisääntymässä. Suomen ja Kiinan välisellä sopimuksella voi myös olla positiivinen vaikutus kiinalaisten valmiuteen osallistua tuotannolliseen toimintaan Suomessa.

Suomella on voimassa investointisuojausopimukset 51 maan kanssa.

Suomella on ennestään voimassa sijoitusten suojelua koskevat sopimukset seuraavien maiden kanssa: Egypti (SopS 3/1982), Kiina (SopS 4/1986), Sri Lanka (SopS 54/1987), Malesia (SopS 79/1987), Unkari (SopS 20/1989), Venäjä (tehty Neuvostoliiton kanssa, SopS 58/1991, muutospöytäkirja SopS 57/1999), Tshekki (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Viro (SopS 104/1992), Latvia (SopS 5/1993), Romania (SopS 121/1992), Liettua (SopS 119/1992), Uzbekistan (SopS 74/1993), Ukrainaa (SopS 6/1994), Valko-Venäjä (SopS 89/1994), Turkki (SopS 29/1995), Chile (SopS 23/1996), Vietnam (SopS 27/1996), Argentiina (SopS 21/1996), Korean tasavalta (SopS 25/1996), Thaimaa (SopS 35/1996), Slovakia (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Peru (SopS 33/1996), Arabiemiraattien liitto (SopS 22/1997), Kuwait (SopS 32/1997), Indonesia (SopS 34/1997), Moldova (SopS 42/1997), Kazakstan (SopS 20/1998), Puola (SopS 28/1998), Albania (SopS 16/1999), Oman (SopS 18/1999), Bulgaria (SopS 50/1999), Filippiinit (SopS 52/1999), Libanon (SopS 4/2000), Slovenia (SopS 37/2000), Meksiko (SopS 54/2000), Etelä-Afrikan tasavalta (SopS 8/2001), Bosnia ja Hertsegovina (SopS 7/2001), Ecuador (SopS 79/2001),

Makedonia (SopS 21/2002), Tansania (SopS 94/2002), Kroatia (SopS 92/2002), El Salvador (SopS 11/2003), Intia (SopS 30/2003), Marokko (SopS 28/2003), Qatar (SopS 37/2003), Tunisia (SopS 52/2003), Iran (SopS 82/2004) Uruguay (SopS 84/2004) Kirgisia (SopS 163/2004) Azerbaidzhan (SopS 8/2005) Egypti (SopS 11/2005) sekä Namibia (SopS 42/2005)

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sopimuksella pyritään vähentämään mahdollisuutta kohdella suomalaisia sijoituksia mielivaltaisesti sekä lisäämään sijoitusympäristön ennakoivuutta Kiinassa. Sopimuksella pyritään myös madaltamaan yritysten sijoituskynnystä vähentämällä sijoituksiin liittyvää poliittista maariskiä Kiinassa. Sopimuksella halutaan vaikuttaa myös ulkomaisiin sijoituksiin liittyviä rahoituskustannuksia alentavasti.

Sopimuksessa määritellään sijoittajan, sijoituksen ja tuoton käsitteet sekä sopimuksen maantieteellinen soveltamisala. Sopimuksella edistetään sijoituksia yleisesti ja suojellaan maahan tehtyjä sijoituksia.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen kohtelun sekä täysimääräisen ja jatkuvan suojan. Sijoituksiin on sovellettava vähintään yhtä edullista kohtelua kuin omien sijoittajien tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajien sijoituksille, riippuen siitä kumpi kohtelu on sijoittajan kannalta edullisempi.

Sopimuksessa tarkoitettuja sijoituksia ei voi pakkolunastaa tai kansallistaa muuten kuin ainoastaan syrjimättömältä pohjalta ja yleisen edun sitä edellyttäessä. Toimenpiteeseen voidaan ryhtyä vain välitöntä, riittävää ja tosiasiallista korvausta vastaan asianmukaisin laillisin menettelyin.

Sodasta, aseellisesta selkkauksesta, hätätilasta tai vastaavasta johtuva sijoitusten kärsimä vahinko on hyvitetävä tai korvattava vähintään samantasoisesti kuin oman maan tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajien osaksi tuleva hyvitys.

Sopimus mahdollistaa varojen välittömän

siirtovapauden vaihdettavissa valuutoissa. Siirtojen tulee tapahtua viipymättä ja rajoituksitta vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja siirtopäivänä vallitsevan, siirrettävään valuutaan sovellettavan markkinakurssin mukaisesti, ja että ne ovat välittömästi siirrettävissä.

Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä syntyy riitaisuuksia, on sopimuksessa määräykset tuomioistuin- ja kansainvälisestä välimiesmenettelystä. Sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät erimielisyydet sopijapuolten välillä ratkaistaan kutakin yksittäistapausta varten perustettavassa kansainvälisessä välimiesoikeudessa.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esityksellä pyritään edistämään suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia toisessa sopimusmaassa luomalla niiden sijoitustoiminnalle suotuisimmat ja turvatummat edellytykset. Esitys alentaa investointikynnystä muttei johda automaattisesti investointivirtojen merkittävään kasvuun Suomen ja Kiinan välillä.

4. Asian valmistelu

Neuvottelut Suomen ja Kiinan välisestä uudesta investointisuojausopimuksesta aloitettiin helmikuussa 1999. Viides ja viimeinen kierros käytiin Pekingissä 16-17 päivänä lokakuuta 2003. Aiempi, Suomen neljänneksi vanhin sopimus allekirjoitettiin syyskuussa 1984 ja se tuli voimaan tammikuussa 1986. Se perustui 1970-luvulla vallinneille suojaperiaatteille ja oli auttamattomasti ajastaan jäljessä.

Ulkoasiainministeriö pyysi sopimuksen hyväksymistä varten lausunnot ministeriön ulkopuolisilta tahoilta: kauppa- ja teollisuusministeriöltä, opetusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Finnfundilta, Finnveralta, Finprolta, Invest in Finlandilta, Kemianteollisuus ry:ltä,

Keskuskauppakamarilta, Metalliteollisuuden keskusliitolta, Metsäteollisuus ry:ltä, Suomen Pankilta, Suomen Pankkiyhdistykseltä sekä Teollisuuden ja Työnantajain keskusliitolta.

Sopimus allekirjoitettiin Pekingissä 15 päi-

vänä marraskuuta 2004. Suomen puolesta sopimuksen allekirjoitti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paula Lehtomäki ja Kiinan puolesta varakauppaministeri Zhang Zhigan-gin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet sijoitus, sijoittaja, tuotto ja sopimuspuolten alueet. Mikään varallisuuden sijoitus- tai jälleensijoitusmuodon muutos ei vaikuta varallisuuden luonteeseen sijoituksena.

2 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat edistämään toistensa sijoittajien sijoituksia ja sallivat sijoitukset lakiensa ja määräystensä mukaisesti sekä myöntävät niille oikeudenmukaisen kohtelun ja täysimääräisen ja jatkuvan suojan ja turvan. Sijoituksiin ja niihin liittyvään liiketoimintaan ei saa isäntävaltion taholta kohdistua kohtuuttomia tai mielivaltaisia toimenpiteitä.

3 artikla. Artikla velvoittaa isäntäsopimuspuolen takaamaan toisen sopimuspuolen sijoittajille ja näiden sijoituksille vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin omille sijoittajilleen ja näiden sijoituksille tai suosituimman kohtelun sen mukaan, kumpi on sijoittajan kannalta edullisempi. Toisen osapuolen sijoittajien sijoituksiin ei kohdisteta minkäänlaisia suoritusvaateita.

4 artikla. Omaisuuden pakkolunastukselle tai kansallistamiselle asetetaan tiukempia edellytyksiä kuin kansallisessa lainsäädännössä on tapana. Niihin voi ryhtyä ainoastaan yleisen edun vaatiessa ja syrjimättömyyden pohjalta. Korvauksen on oltava välitön, riittävä ja tosiasiallinen. Korvauksen saaja on oikeutettu saamaan korvaussummalle käyvän koron maksupäivään asti. Korvauksen saajalla on oikeus saada lunastuspäätös nopeasti riitautettua isäntävaltion tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa.

5 artikla. Artiklassa on määräykset siltä varalta, että sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille tapahtuu menetyksiä sodan, kapinan, kansallisen hätätilan, mellakan tai muun vastaavan häiriötilan johdosta. Mikäli isäntävaltiona oleva sopimuspuoli suorittaa asian johdosta sijoittajille korvauksia, on toisen sopimuspuolen sijoittajia kohdeltava vähintään yhtä edullisesti kuin isäntävaltion omia tai kolmannen valtion sijoittajia.

Isäntävaltio on 2 kappaleen mukaan kuitenkin tietyin lisäedellytyksin välittömästi

vastuussa siitä toisen sopimuspuolen sijoittajille koituneesta vahingosta, jonka sen asevoimat tai viranomaiset ovat aiheuttaneet takavarikoimalla tai tuhoamalla näiden omaisuutta.

6 artikla. Sopimuksessa taataan vapaa siirto-oikeus pääomille, tuotoille, maksuille, korvauksille ja ulkomaisten työntekijöiden ansiotuloille edellyttäen, että verovelvollisuuksista on huolehdittu. Siirtojen tulee tapahtua viipymättä ja rajoituksitta vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja siirtopäivänä vallitsevan, siirrettävän valuuttaan sovellettavan markkinakurssin mukaisesti, ja että ne ovat välittömästi siirrettävissä. Jos valuuttamarkkinoita ei ole käytettävissä, sovellettava vaihtokurssi vastaa viimeisintä vaihtokurssia, jota on käytetty valuuttojen muuttamiseksi erityisnosto-oikeuksiksi.

7 artikla. Artiklassa tunnustetaan sopimuspuolten oikeudet sijaantulijana vahinkojen korvaustapauksissa.

8 artikla. Artikla koskee sopimuspuolten eli hallitusten välisiä sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitoja, jotka artiklan 1 kappaleen mukaan tulee mahdollisuuksien mukaan ratkaista diplomaattiteitse. Mikäli riitaa ei ole saatu ratkaistuksi kuuden kuukauden kuluessa, voi kumpikin sopimusvaltio artiklan 2 kappaleen mukaan saattaa riidan tilapäisen välimiesoikeuden käsiteltäväksi.

Välimiesoikeuden perustamista, kokoonpanoa ja menettelytapoja koskevat määräykset on kirjattu artiklan 3 - 7 kappaleeseen.

9 artikla. Artiklassa määritellään sijoittajan ja sopimuspuolen välisten riitojen ratkaisusta. Artiklan alussa todetaan, että riidat tulisi mahdollisuuksien mukaan ratkaista sovinnollisesti kyseessä olevan kahden riidan osapuolen kesken. Jos riitaa ei ratkaista kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona riidasta on ilmoitettu kirjallisesti riita voidaan saattaa sopimusvaltion toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Välimiesmenettelyyn turvautuessaan sijoittaja voi viedä riidan sijoituksia koskevien riitojen kansainvälisen ratkaisukeskuksen (ICSID) välimiesmenettelyyn, menettelyyn ICSID:n ylimääräisten järjestelyjen mukaisesti, jos vain toinen sopimus-

puoli on ICSID:n jäsen tai tilapäiseen välimiesoikeuteen, joka perustetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti, elleivät osapuolet toisin sovi.

Sijoittaja, joka on saattanut riidan kansalliseen tuomioistuimeen, voi kuitenkin vielä saattaa sen jonkin tässä artikkelissa mainitun välimiesoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hän luopuu tapauksen ajamisesta kansallisessa oikeudenkäynnissä ja vetää tapauksen pois ennen kuin kansallinen tuomioistuin on antanut tapauksen asiasisältöä koskevan tuomion. Sopimuspuolet sopivat, että välimiesmenettely toteutetaan kumman tahansa riidan osapuolen pyynnöstä sellaisessa valtiossa, joka on New Yorkin yleissopimuksen sopimuspuoli. Sopimuspuolet antavat suostumuksensa sille, että sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välinen riita saatetaan välimiesmenettelyyn yllä mainituin tavoin.

10 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet kohtelevat lakiansa mukaisesti suotuisasti sijoituksiin liittyviä väliaikaiseen maahantuloon ja oleskeluun liittyviä lupahakemuksia ja myöntävät luvat nopeasti. Sopimuspuolet sitoutuvat myöntämään lainsäädäntönsä puitteissa sijoituksiin liittyvän avainhenkilöstön ja lähimpien perheenjäsentensä oleskelu- ja työluvut.

11 artikla. Sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille turvataan sopimukseen verrattuna paremmat oikeudet silloin, kun hän on niihin kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden velvoitteiden mukaan oikeutettu. Kumpikin sopimuspuoli noudattaa muita velvoitteita, joita sillä mahdollisesti on toisen sopimuspuolen sijoittajan yksittäisen sijoituksen osalta.

12 artikla. Artikla sisältää määräykset noudatettavasta avoimuusperiaatteesta, jonka mukaan sopimuspuolet julkaisevat viipymättä kaikki toisen osapuolen sijoittajien sijoituksiin mahdollisesti vaikuttavat lait ja määräykset. Sopimus ei velvoita sopimuspuolia luovuttamaan luottamuksellisia, omistamiseen liittyviä, lainvalvontaa häiritseviä tietoja sekä tietoja, joiden paljastaminen olisi ko. sopimuspuolen asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön vastaista tai häiritäisi yksittäisten sijoittajien oikeutettuja kaupallisia etuja.

13 artikla. Artiklan mukaan sopimuksen määräyksiä sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen, mutta sitä ei sovelleta sellaisiin sijoituksiin koskeviin riitoihin tai vaateisiin, jotka ovat olleet oikeudenkäynnin tai välimiesmenettelyn kohteena ennen sopimuksen voimaantuloa. Tällaiset riidat ja vaateet ratkaistaan edelleen vuoden 1984 sopimuksen määräysten mukaisesti.

14 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolen edustajat pitävät ajoittain kokouksia käsitellä sopimuksen täytäntöönpanoa, sijoitusmahdollisuuksiin liittyviä oikeudellisia kysymyksiä ja tietoja, sijoituksista johtuvia kysymyksiä sekä sijoitusten edistämistä koskevia ehdotuksia. Sopimuspuolet neuvottelevat sopimukseen liittyvistä asioista jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä.

15 artikla. Artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset sopimuksen voimaantulosta. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kumpikin sopimuspuoli on ilmoittanut toisilleen sopimuksen valtionsisäisten voimaansaattamisedellytysten täyttymisestä.

Sopimus on voimassa kaksikymmentä vuotta ja sen jälkeen samoin ehdoin, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle osapuolelle irtisanovansa sopimuksen kahdentoista kuukauden kuluttua. Irtisanomisen jälkeinen niin sanottu suoja-aika on kaksikymmentä vuotta.

Sopimuksen lisäpöytäkirjan sisältö

Sopimuksen lisäpöytäkirja on sopimuksen erottamaton osa.

Lisäys 2 artiklan 3 kappaleeseen, joka sisältää sijoituksiin kohdistuvien kohtuuttomien tai syrjivien toimenpiteiden kiellon sekä 3 artiklan 2 ja 3 kappaleeseen, joka sisältää sijoitusten kansallisen ja suosituimmuuskohtelun velvoitteet. Lisäyksellä rajataan Kiinan kansantasavallan alueella jo voimassa olevat sopimusmääräysten vastaiset toimenpiteet, ja niiden muutokset, jotka eivät ole enemmän sopimusmääräysten vastaisia, sopimuksen 2 artiklan 3 kappaleen sekä 3 artiklan 2 ja 3 kappaleiden määräysten ulkopuolelle. Lisäys

ei kuitenkaan mahdollista jo hyväksytyjen sijoitusten kohtelun huonontamista.

Lisäys velvoittaa Kiinan kansantasavallan luopumaan asteittain kaikista sopimusmääräysten vastaisista toimenpiteistä.

Lisäys 6 artiklaan, jolla taataan toisen sopimuspuolen sijoittajille oikeus siirtää vapaasti sijoituksiin liittyviä varoja alueelleen ja alueeltaan. Lisäyksen mukaan siirtomaksujen osalta on noudatettava Kiinan lakeihin ja määräyksiin perustuvia muodollisuuksia. Kiina sitoutuu myöntämään muodollisuuksien edellyttämät luvat kuukauden tai viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä kun siirtoa koskeva kirjallinen pyyntö ja vaadittavat asiakirjat on toimitettu vastuuviranomaisille. Lisäys ei kuitenkaan mahdollista alkuperäisen sijoituksen tekemisen ajankohdana vaadittujen rajoitusten laajentamista.

Lisäys 9 artiklaan, joka määrittelee sijoittajan ja sopimuspuolen välisten riitojen ratkaisun. Lisäys edellyttää sijoittajan vaadittaessa läpikäymään Kiinan kansantasavallan lakien ja määräysten mukaiset hallinnolliset muutoksenhakutiet ennen riidan saattamista tämän artiklan 2 kappaleen b tai c kohdan mukaiseen välimiesmenettelyyn. Muutoksenhakumenettelyn keston tulee olla korkeintaan kolme kuukautta.

Voimaantullakseen sopimus edellyttää vielä eduskunnan hyväksymisen.

Sopimus allekirjoitettiin Pekingissä 15 päivänä marraskuuta 2004. Suomen puolesta sopimuksen allekirjoitti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paula Lehtomäki ja Kiinan puolesta varakauppaministeri Zhang Zhigan-

Vertailu Suomen mallisopimukseen

Sopimuksen johdannon sanamuodot eroavat Suomen tämän hetkisestä mallisopimuksesta. Sisällöllisesti sopimuksen johdanto eroaa mallisopimuksesta siten, että johdannosta puuttuu viittaus kansainvälisesti tunnustettujen työelämään liittyvien oikeuksien kunnioittamiseen ja sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseen lieventämättä vaatimuksia, jotka liittyvät yleisesti sovellettaviin terveyttä, turvallisuutta ja ympäristöä koskeviin toimenpiteisiin.

Sopimuksen 1 artikla 1 kappaleessa määritellään sijoituksen ainoastaan varallisuutena, jonka sopimuspuolen sijoittaja on sijoittanut toisen sopimuspuolen alueella. Suomen mallisopimus määrittelee sijoituksen kattamaan myös varallisuuden, jonka sijoittaja on perustanut tai hankkinut toisen sopimuspuolen alueella.

Sopimuksen 1 artiklan 1 kappale ei kata mallisopimuksen tapaan edelleen sijoitettuja tuottoja. Nämä käsitellään kappaleen lopussa olevassa lauseessa kappaleen d kohta kattaa myös liike- ja kauppasalaisuudet. Tätä ei ole mallisopimuksessa.

Suomen mallisopimuksesta poiketen 1 artiklan 1 kappaleessa ei määritellä sopimuksen mukaisiksi sijoituksiksi sellaisia sijoituksia joita sopimuspuolen oikeushenkilö on tehnyt tämän sopimuspuolen alueella, mutta jotka ovat tosiasiallisesti toisen sopimuspuolen sijoittajien omistuksessa tai valvonnassa, ja jotka katsotaan myös viimeksi mainitun sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiksi, jos ne on tehty ensin mainitun sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti.

Sopimuksen 1 artiklan 2 kappaleen määritelmä on tuoton osalta mallisopimusta suppeampi sillä siitä puuttuu mallisopimuksessa oleva tarkennus, jonka mukaan kappaleessa esimerkkeinä mainitut tuoton muodot ovat erityiset mutteivät yksinomaiset.

Sopimuksen 1 artiklan 3 kappaleen b kohdan sijoittajan määritelmä ei kata mallisopimukseen tapaan oikeushenkilöä, jonka pääasiallinen liiketoiminnan paikka sijaitsee sopimusosapuolen alueella.

Sopimuksen 1 artiklan 4 kappale ei kata mallisopimuksen tavoin aluemerren ulkopuolisten merivyyhykkeiden merenpohjaa ja sen sisustaa joihin nähden kyseisellä sopimuspuolella on täysivaltaiset oikeudet tai lainkäyttövalta voimassaolevan kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti näiden alueiden luonnonvarojen tutkimisen ja hyödyntämisen osalta.

Sopimuksen 2 artiklan 2 kappale ei velvoita mallisopimuksen mukaisesti kumpaakin sopimuspuolta myöntämään alueellaan toisen osapuolen sijoituksille oikeudenmukaista kohtelua. Artiklasta puuttuu myös viittaus sijoitusten täysimääräiseen suojaan ja turvaan sekä sijoitusten vähintään yhtä edulliseen

kohteluun kuin kansainvälinen oikeus edellyttää.

Sopimuksen 2 artiklan 3 kappale ei mallisopimuksesta poiketen kiellä sijoitusten hankintaan ja toimintaan kohdistuvia kohtuuttomia tai mielivaltaisia toimia. Sopimuksen 2 artiklan 2 kappale kieltää mallisopimuksen mukaisesti kohtuuttomat tai mielivaltaiset toimet sijoitusten laajentamisen, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta.

Sopimuksen 3 artiklan 1 kappaletta, jossa kummankin sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille myönnetään jatkuvasti oikeudenmukainen ja kohtuullinen kohtelu toisen sopimuspuolen alueella, ei ole mallisopimuksessa.

Sopimuksen 3 artiklan 3 kappale kattaa vain sijoittajien sijoitukset kun mallisopimus kattaa sijoittajan ja tämän sijoitukset. 3 artiklan 3 kappale kieltää mallisopimuksesta poiketen toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin kohdistuvat kohtuuttomat tai syrjivät toimenpiteet, jotka koskevat kotimaisuusosuutta tai vientiä koskevia suoritusvaateita.

Suomen tämän hetkinen mallisopimus sijoittaa 3 artiklan 5 ja 6 kappaleen poikkeukset varsinaiseen yleisiä poikkeuksia koskevaan artiklaan. Mallisopimuksesta poiketen ko. sopimuksen poikkeukset kattavat myös kompensatioiden vapaata siirtämistä koskevat velvoitteet.

Suomen tämän hetkinen mallisopimus sijoittaa 3 artiklan 7 kappaleessa olevat poikkeukset varsinaiseen poikkeuksia sijoitusten kohtelusta koskevaan artiklaan. Mallisopimuksesta poiketen artikla ei sisällä viittausta alueellisiin työmarkkinasopimuksiin.

Sopimuksen 4 artiklan 1 kappale ei täsmennä toimenpiteitä, joilla on pakkolunastusta tai kansallistamista vastaava vaikutus, mallisopimuksen tapaan suoriksi tai välillisiksi. Artikla rajaa sopimuksen velvoitteiden ulkopuolelle pakkolunastuksen, joka on tehty kotimaisten lakien pohjalta. Tätä rajausta ei ole mallisopimuksessa. Lisäksi artiklasta puuttuu velvoite nopeaan, riittävään ja tosiasialliseen korvaukseen.

Sopimuksen 4 artiklan 2 kappaleessa ei ole mallisopimuksen tavoin avattu pakkolunastetun sijoituksen arvon määrittämisessä yleisesti hyväksyttyjä arvonmäärityisperiaatteita.

Sopimuksen 4 artiklan 4 kappale ei mallisopimuksesta poiketen kata sopimuspuolen alueella perustettuja yhteisyrityksiä.

Sopimuksen 5 artiklan 2 kappaleesta puuttuu velvoite nopeaan, riittävään ja tosiasialliseen korvaukseen tiettyjen poikkeustilanteissa tapahtuneiden sijoituksiin kohdistuneiden menetysten osalta. Artiklassa ei myöskään viitata pakkolunastusta koskevan artiklan velvoitteisiin.

Sopimuksen artiklan 6 otsikosta puuttuu sana "vapaat". Samassa artiklassa (1 kappaleen b kohta) luetellut voitot, osingot, korot ja muut liiketoimintatulot on korvattu mallisopimuksessa sopimustekstiä suoraviivaistamalla sanalla "tuotot."

Sopimuksen 6 artiklan 2 kappale mahdollistaa mallisopimuksesta poiketen sopimusosapuolen turvautumaan poikkeuksellisissa maksutasevaikeuksissa sääntelytoimenpiteisiin, jotka ovat kohtuullisia, noudattavat syrjimättömyyden periaatetta ja toteutetaan vilpittömässä mielessä, kansainvälisen valtuutarahaston tällaisia tilanteita varten asettamien määräaikojen ja sopimuspuolen lainsäädännössä säädettyjen toimivaltuuksien mukaisesti.

Sopimuksesta puuttuu mallisopimuksen viivytyksistä johtuvia korkoja koskeva kappale.

Suomen tämänhetkessä mallisopimuksessa sijoittajan ja sopimuspuolen välisiä riitoja koskeva kappale edeltää sopimusosapuolten välisiä riitoja koskevaa kappaletta.

Sopimuksen 8 artiklan 3 kappale edellyttää, että riitatapauksissa sopimuspuolten nimitämät välimiehet valitsevat yhdessä kahden seuraavan kuukauden kuluessa välimiesoikeuden puheenjohtajan. Mallisopimuksessa ko. aika on määritelty neljäksi kuukaudeksi.

Sopimuksen 8 artiklan 4 kappaleessa edellytetään 8 artiklan 3 kappaleen mukaisesti, että jos välimiesoikeutta ei ole muodostettu neljän kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta, kumpi tahansa sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa tekemään tarvittavat nimitykset. Mallisopimuksessa tämä ajanjakso on kuusi kuukautta.

Sopimuksen 8 artikla velvoittaa mallisopimuksesta poiketen välimiesmenettelyn perus-

telemaan pyydettyäessä ratkaisunsa.

Sopimuksen 9 artiklan 3 kappale edellyttää mallisopimuksesta poiketen, että sopimuspuolen tulee sopia investoijan kanssa riidan viemisestä kansainväliseen välitykseen.

Sopimuksen 9 artiklasta puuttuvat viittaukset New Yorkin yleissopimukseen, ehdoista tehtyyn suostumukseen ja velvoite hyvitykseen siinäkin tapauksessa, että investoija on saanut vakuutuksen perusteella hyvityksen, joka kattaa sen menetykset kokonaan tai osittain.

Sopimuksen 10 artiklan työntekijöiden ja näiden perheenjäsenien maahantuloa ja maassa oleskelua koskevat luvat ja se on siten soveltamisalaltaan suppeampi kuin mallisopimus, joka asettaa sopimuspuolille myös muita mahdollisia lupia koskevia velvoitteita.

Sopimuksen soveltamista koskeva 13 artikla rajaa sopimuksen ulkopuolelle ne sijoituksia koskevat riidat tai vaateet, jotka ovat olleet oikeudenkäynnin tai välimiesmenettelyn kohteena ennen sopimuksen voimaantuloa. Tällaiset riidat ja vaateet ratkaistaan edelleen Suomen ja Kiinan välillä vuonna 1984 voimaan tulleen sopimuksen määräysten mukaisesti.

Sopimus eroaa mallisopimuksesta myös sopimuksen lisäpöytäkirjan osalta.

2. Lakiehdotusten perustelut

Laki Kiinan kansantasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Perustuslain 95 §:n 1 momentissa edellytetään, että kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtionsisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislalla.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, 1 §:llä saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Voimaantulosta säädetään 2 §:n mukaan tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyvä voimaansaattamislakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja säätämisjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet. Sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten sopimusmääräysten sisältöön ja soveltamiseen välillisesti vaikuttavat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimuksen 1 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 4 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määritellyillä ehdoilla.

Artiklassa on lisäksi määräyksiä tällaisen toimenpiteen johdosta maksettavista korvauksista ja niihin liittyvistä koroista. Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu ja omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla. Lisäksi artiklan edellä mainitut määräykset korvausten maksamisesta voivat olla osittain ristiriidassa pakkolunastuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 4 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolella on välitön vastuu tietyin edellytyksin vahingosta, joita sen asevoimat tai viranomaiset ovat aiheuttaneet takavarikoimalla tai tuhoamalla toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemän sijoituksen tai sijoituksen osan. Valmiuslain (198/2000) 37 §:n 1 momentin mukaan lain nojalla suoritettujen toimenpiteiden johdosta kärsitystä vahingosta suoritetaan täysi korvaus. Pykälän 2 momentin mukaan vahingosta suoritetaan kuitenkin vain kohtuullinen korvaus, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtionaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat. Sopimuksen 5 artiklan määräykset yhdessä 4 artiklan määräysten kanssa voivat olla ristiriidassa valmiuslain korvaussäännösten kanssa tai ainakin voivat valtioneuvoston harkintaa rajoittaen vaikuttaa tapaan, jolla valmiuslain säännöksiä sovelletaan. Määräykset kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 8 artiklan mukaan sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat sopimuspuolten väliset riitaisuudet voidaan ratkaista erityisessä välimiesmenettelyssä. Välimiesoikeuden päätös on sitova ja se voi koskea asioita, jotka kuuluvat Suomessa lainsäädännön alaan. Artiklassa tarkoitettussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on

tulkittava. Tällaisen oikeudellisesti sitovan tulkinnan voidaan katsoa jossain määrin koskevan valtion täysivaltaisuutta ja kuuluvan lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklassa määritellään sijoittajan ja sopimuspuolen välisissä riidoissa noudatettavat menettelyt. Sopimuspuolet hyväksyvät omien tuomioistuintensa lisäksi myös välimiesoikeuden toimivallan sijoituksia koskevissa riitaisuuksissa. Välitustuomiot ovat lopullisia ja sitovia. Artiklassa tarkoitetussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava. Sopimuksen 9 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Yleisperustelujen nykytilaa käsittelevässä jaksossa on lueteltu Suomen voimassa olevat sijoitusten suojelua koskevat sopimukset. Kaikkien sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista koskevat lait on säädetty tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Nyt käsiteltävänä oleva sopimus sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta Kiinan kansantasavallan kanssa ei poikkea voimassa olevista sopimuksista säätämismenettelyksen kannalta merkityksellisissä kohdin. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan siten hyväksyä tavallisen lain säätämismenettelyssä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Pekinissä 15 päivänä marraskuuta 2004 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Kiinan kansantasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Kiinan kansantasavallan kanssa sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Pekingissä 15 päivänä marraskuuta 2004 Suomen tasavallan ja Kiinan kansantasavallan välillä sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset

ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Naantalissa 5 päivänä elokuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri *Paula Lehtomäki*

SOPIMUS**SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA KIINAN KANSANTASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLILLÄ SIJOITUSTEN EDISTÄMISESTÄ JA VASTAVUOROISESTA SUOJAAMISESTA**

Suomen tasavallan hallitus ja Kiinan kansantasavallan hallitus (jäljempänä sopimuspuolet), jotka

AIKOVAT LUODA suotuisat olosuhteet sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella tekemille sijoituksille;

OVAT TIETOISIA siitä, että sijoitusten kannustaminen ja vastavuoroinen suojaaminen edistää sijoittajien liikealoitteita ja lisää vaurautta molemmissa valtioissa;

HALUAVAT tehostaa valtioidensa välistä yhteistyötä, jonka perustana on tasa-arvo ja yhteinen etu;

OVAT SOPINEET SEURAAVASTA:

1 artikla*Määritelmät*

Tässä sopimuksessa:

1. "Sijoitus" tarkoittaa kaikenlaista varallisuutta, jonka sopimuspuolen sijoittaja on sijoittanut toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti, ja siihen sisältyy erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) irtain ja kiinteä omaisuus sekä muut omistusoikeudet, kuten kiinnitykset ja panttioikeudet;

b) yritysten osakkeet ja joukkovelkakirjat sekä muut osuudet yrityksistä;

c) vaateet rahaan tai muihin suoritteisiin,

AGREEMENT**BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND AND THE GOVERNMENT OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA ON THE ENCOURAGEMENT AND RECIPROCAL PROTECTION OF INVESTMENTS**

The Government of the Republic of Finland and the Government of the People's Republic of China (hereinafter referred to as the Contracting Parties),

INTENDING to create favourable conditions for investment by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

RECOGNISING that the encouragement and reciprocal protection of such investment will be conducive to stimulating business initiative of investors and to increasing prosperity in both States;

DESIRING to intensify the co-operation of both States on the basis of equality and mutual benefits;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1*Definitions*

For the purpose of this Agreement,

1. The term "investment" means every kind of asset invested by investors of one Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the other Contracting Party in the territory of the latter, and in particular, though not exclusively, includes:

(a) movable and immovable property and other property rights such as mortgages and pledges;

(b) shares, debentures, stock and any other kind of participation in companies;

(c) claims to money or to any other per-

joilla on taloudellista arvoa sijoitusten kannalta;

d) henkiseen omaisuuteen kohdistuvat oikeudet, erityisesti tekijänoikeudet, patentit, tavaramerkit, toiminimet, kauppa- ja liikesalaisuudet, tekniset valmistusmenetelmät, tietotaito ja goodwill-arvo; ja

e) lakiin tai lainmukaiseen sopimukseen perustuvat toimiluvat, mukaan luettuna luvat etsiä, kehittää, louhia tai hyödyntää luonnonvaroja.

Mikään varallisuuden sijoitusmuodon muutos ei vaikuta varallisuuden luonteeseen sijoituksena.

Jälleensijoitettua tuottoa kohdellaan samalla tavalla kuin alkuperäistä sijoitusta.

2. ”Sijoittaja” tarkoittaa:

a) luonnollista henkilöä, joka on jommankumman sopimuspuolen kansalainen sen lainsäädännön mukaisesti;

b) oikeushenkilöä, kuten yhtiötä, yhtymää, toiminimeä, yhdistystä tai muuta organisaatiota, joka on perustettu tai muodostettu jommankumman sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti ja jonka rekisteröity toimipaikka on kyseisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko sen tarkoituksena taloudellisen voiton tuottaminen ja onko sen vastuuta rajoitettu.

3. ”Tuotto” tarkoittaa sijoituksesta saatuja tuloja, mukaan lukien voitto, osingot, korot, omaisuuden luovutusvoitto, rojaltit, sijoitukseen liittyvät luontoissuoritukset ja muut sijoituksiin liittyvät lailliset tulot.

4. ”Alue” tarkoittaa jommankumman sopimuspuolen aluetta, mukaan luettuna sen suvereniteettiin kuuluvat maa-alueet, sisäiset aluevedet ja aluemeret sekä niiden yläpuolella olevaa ilmatilaa, ja kyseisen sopimuspuolen aluemerien ulkopuoliset merialueet, joihin nähden kyseisellä sopimuspuolella on täysivaltaiset oikeudet tai lainkäyttövalta voimassaolevan kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

2 artikla

Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen

1. Kumpikin sopimuspuoli kannustaa toisen sopimuspuolen sijoittajia tekemään si-

formance having an economic value associated with an investment;

(d) intellectual property rights, in particularly copyrights, patents, trade-marks, trade-names, trade and business secrets, technological processes, know-how and good-will;

(e) business concessions conferred by law or under contract permitted by law, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.

Any change in the form in which assets are invested does not affect their character as investments.

Reinvested returns shall enjoy the same treatment as the original investment.

2. The term “investor” means,

(a) any natural person who is a national of either Contracting Party in accordance with the laws of that Contracting Party;

(b) any legal entity, including a company, corporation, firm, association, partnership or other organisation, incorporated or constituted under the laws and regulations of either Contracting Party and having its registered office in that Contracting Party, irrespective of whether or not for profit and whether its liabilities are limited or not.

3. The term “return” means the amounts yielded from an investment, including profits, dividends, interest, capital gains, royalties, payments in kind and any other legitimate income related to an investment.

4. The term “territory” means the territory of either Contracting Party, including the land area, internal waters and territorial sea and the airspace above them under the sovereignty of that Contracting Party, as well as any maritime area beyond the territorial sea of that Contracting Party, over which that Contracting Party exercises sovereign rights or jurisdiction in accordance with domestic and international law.

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall encourage investors of the other Contracting Party to

joituksia alueellaan ja hyväksyy tällaiset sijoitukset lakiansa ja määräystensä mukaisesti.

2. Kumman tahansa sopimuspuolen sijoittajien sijoituksilla on jatkuva suoja ja turva toisen sopimuspuolen alueella.

3. Kumpikaan sopimuspuoli ei ryhdy toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemien sijoitusten hoitoon, ylläpitoon, käyttöön, hyödyntämiseen, laajentamiseen, myyntiin tai muuhun luovuttamiseen kohdistuviin kohtuuttomiin tai syrjiviin toimenpiteisiin.

3 artikla

Sijoitusten kohtelu

1. Kummankin sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille myönnetään jatkuvasti oikeudenmukainen ja kohtuullinen kohtelu toisen sopimuspuolen alueella.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omien sijoittajiensa sijoituksille tehtyjen sijoitusten toiminnan, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen, laajentamisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta.

3. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää kolmannen valtion sijoittajien sijoituksille niiden perustamisen, hankinnan, toiminnan, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta. Kumpikaan sopimuspuoli ei myöskään kohdista toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin kohtuuttomia tai syrjiviä toimenpiteitä, jotka koskevat kotimaisuusosuutta tai vientiä koskevia suoritusvaateita.

4. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille tämän artiklan 2 ja 3 kappaleen edellyttämistä kohteluista paremman sen mukaan, kumpi niistä on sijoittajan mukaan edullisempi.

5. Tämän sopimuksen määräysten ei katsota estävän sopimuspuolta ryhtymästä tarvittaviin toimenpiteisiin suojellakseen oleel-

make investments in its territory and admit such investments in accordance with its laws and regulations.

2. Investments of the investors of either Contracting Party shall enjoy constant protection and security in the territory of the other Contracting Party.

3. Neither Contracting Party shall take any unreasonable or discriminatory measures against the management, maintenance, use, enjoyment, expansion, sale or disposal of investments that have been made by investors of the other Contracting Party.

Article 3

Treatment of Investments

1. Investments by the investors of each Contracting Party shall all the time be accorded fair and equitable treatment in the territory of the other Contracting Party.

2. Each Contracting Party shall accord to investments by investors of the other Contracting Party treatment no less favourable than the treatment it accords to investments by its own investors with respect to the operation, management, maintenance, use, enjoyment, expansion, sale or other disposal of investments that have been made.

3. Each Contracting Party shall accord to investments by investors of the other Contracting Party treatment no less favourable than treatment it accords to investments by investors of any third State, with respect to the establishment, acquisition, operation, management, maintenance, use, enjoyment, expansion, sale or other disposal of investments. Further, neither Contracting Party shall impose unreasonable or discriminatory measures on investments by investors of the other Contracting Party concerning local content or export performance requirements.

4. Each Contracting Party shall accord to investments by the investors of the other Contracting Party the treatment, which, according to the investor is the more favourable of those stipulated in paragraph 2 and paragraph 3 of this Article.

5. Nothing in this Agreement shall be construed as preventing a Contracting Party from taking any action necessary for the

lisiä turvallisuuteen liittyviä etujaan sodan tai aseellisen konfliktin taikka muun kansainvälisissä suhteissa ilmenevän hätätilanteen aikana.

6. Tämän sopimuksen määräysten ei katsota estävän sopimuspuolia ryhtymästä tarvittaviin toimenpiteisiin yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi, edellyttäen, että tällaisia toimenpiteitä ei toteuteta sellaisella tavalla, joka olisi sopimuspuolen harjoittamaa mielivaltaista tai perusteetonta syrjintää tai peiteltyä sijoitustoiminnan rajoittamista.

7. Tämän artiklan 1-3 kappaleen määräysten ei katsota velvoittavan sopimuspuolta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin kohtelua, etua tai erivapautta, joka perustuu:

a) olemassa olevaan tai tulevaan tulliliittoon, vapaakauppa-alueeseen, talous- ja rahaliittoon, alueellista taloudellista yhteistyötä koskevaan sopimukseen tai muuhun vastaavaan sopimukseen;

b) kokonaan tai pääasiassa verotusta koskevaan kansainväliseen sopimukseen tai järjestelyyn; tai

c) piensijoitusten helpottamista raja-alueilla koskevaan kansainväliseen sopimukseen tai järjestelyyn.

4 artikla

Pakkolunastus

1. Kumpikaan sopimuspuoli ei pakkolunasta tai kansallista alueellaan olevia toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia eikä kohdista niihin muita toimenpiteitä, joilla on vastaava vaikutus (jäljempänä "pakkolunastus"), muutoin kuin seuraavien ehtojen täytyessä. Pakkolunastus on toteutettava:

- a) yleisen edun mukaisesti;
- b) kansallisen lainsäädännön mukaisen menettelyn mukaisesti;
- c) ketään syrjimättä; ja
- d) korvausta vastaan.

2. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua korvauksen on vastattava pakkolunastettujen sijoituksen kohtuullista markkina-arvoa, joka sillä oli välittömästi ennen pakkolunastusta.

protection of its essential security interests in time of war or armed conflict, or other emergency in international relations.

6. Provided that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination by a Contracting Party, or a disguised investment restriction, nothing in this Agreement shall be construed as preventing the Contracting Parties from taking any measure necessary for the maintenance of public order.

7. The provisions of paragraphs 1 to 3 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of:

(a) any existing or future customs union, free trade zone, economic and monetary union, regional economic cooperation or other similar agreement;

(b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation;

(c) any international agreement or arrangement for facilitating small scale investments in border areas.

Article 4

Expropriation

1. Neither Contracting Party shall expropriate, nationalise or take other measures having similar effects, (hereinafter referred to as "expropriation") against the investments of the investors of the other Contracting Party in its territory, unless the following conditions are met. The expropriation is done:

- (a) in the public interest;
- (b) under domestic legal procedure;
- (c) without discrimination, and
- (d) against compensation.

2. The compensation referred to in paragraph 1 of this Article shall be equivalent to the fair market value of the expropriated investment at the time immediately before the

tuksen suorittamista tai ennen kuin pakkolunastus tuli yleiseen tietoon, sen mukaan kumpi ajankohdista on aikaisempi. Arvo määritetään yleisesti hyväksyttyjen arvonmäärittämisperiaatteiden mukaisesti.

3. Korvauksen tulee olla täysin realisoitavissa ja, jotta se olisi kyseessä olevan sijoittajan kannalta tehokas, se on maksettava viipymättä. Korvaukseen sisältyy maksuvaluutan markkinakoron mukainen korko pakkolunastetun omaisuuden menettämispäivästä korvauksen maksupäivään saakka.

4. Jos sopimuspuoli pakkolunastaa sellaisen yhtiön varat, joka on perustettu tai muodostettu sen alueella voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, ja jonka osakkeita toisen sopimuspuolen sijoittajat omistavat, se varmistaa, että tämän artiklan 1 ja 2 kapaleen määräyksiä sovelletaan siltä osin kuin se on tarpeen osakkeita omistavien toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten korvauksen takaamiseksi.

5. Sijoittajalla, jonka sijoituksia sopimuspuoli pakkolunastaa, on oikeus saada tapuksensa viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden toimivaltainen viranomaisten käsiteltäväksi, sekä oikeus sijoitustensa arvonnäilytykseen tämän artiklan määräysten mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen 9 artiklan määräysten soveltamista.

5 artikla

Menetysten korvaaminen

1. Sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille, joiden kyseisen sopimuspuolen alueella oleville sijoituksille aiheutuu menetyksiä tällä alueella olevan sodan, kansallisen hätätilan, kapinan tai mellakan taikka muun vastaavan tilanteen vuoksi, edunpalautuksen, hyvityksen, korvauksen tai muun järjestelyn osalta vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin sen omien sijoittajien sijoitusten tai kolmannen maan sijoittajien sijoitusten osalta myönnetään, sen mukaan kumpi niistä on kyseisen sijoittajan mukaan edullisempi.

expropriation was taken or the impending expropriation became public knowledge, whichever is earlier. The value shall be determined in accordance with generally recognised principles of valuation.

3. Compensation shall be fully realisable and shall, in order to be effective for the affected investor, be paid without delay. It shall include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of dispossession of the expropriated property until the date of actual payment.

4. Where a Contracting Party expropriates the assets of a company which was incorporated or constituted under the law in force in any part of its own territory, and in which investors of the other Contracting Party own shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 to 2 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation in respect of their investments to such investors of the other Contracting Party who are owners of those shares.

5. Without prejudice to the provisions of Article 9 of this Agreement, the investor whose investments are expropriated by a Contracting Party shall have the right to prompt review of its case and of valuation of its investments in accordance with the provisions of this Article, by a judicial or other competent authority of that Contracting Party.

Article 5

Compensation for Damages and Losses

1. Investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party that suffer losses owing to war, a state of national emergency, insurrection, riot or other similar events in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlements on less favourable than that accorded to investments by its own investors or investments by investors of any third State, whichever is the more favourable according to the investor concerned.

2. Sopimuspuolen sijoittajalle, joiden sijoituksille aiheutuu tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettussa tilanteessa toisen sopimuspuolen alueella menetyksiä, jotka johtuvat siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat pakko-ottaneet tai tuhonneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, vaikka tämä ei ole johtunut taistelutilanteesta tai vaikka tilanne ei olisi edellyttänyt sitä, myönnetään edunpalautus tai korvaus, joka vastaa menetetyn sijoituksen arvoa.

2. Investments by investors of one Contracting Party that, in any of the situations referred to in paragraph 1 of this Article, suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from requisitioning or destruction of an investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, which was not caused in combat action or was not required by the necessity of situation shall be accorded restitution or compensation that is equivalent to the value of such losses.

6 artikla

Article 6

*Siirrot**Transfer*

1. Kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen sijoittajille oikeuden siirtää vapaasti sijoituksiin liittyviä varoja alueelleen ja alueeltaan. Näihin varoihin sisältyvät erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

- a) sijoituksen ylläpitämiseen, kehittämiseen tai kasvattamiseen tarkoitetut summat;
- b) voitot, osingot, korot ja muut liiketoimintatulot;
- c) kokonaan tai osittain tapahtuvasta sijoituksen myynnistä tai realisoinnista saadut tulot;
- d) sijoitukseen liittyvään lainasopimukseen perustuvat maksut;
- e) tämän sopimuksen 1 artiklan d kappaleessa tarkoitettuihin oikeuksiin liittyvät rojaltit;
- f) teknisen avun muodossa suoritettavat maksut, teknisistä palveluista perittävät maksut tai hallinnointikorvaukset;
- g) hankesopimukseen liittyvät maksut;

h) ulkomailta palkatun ja sijoituksen yhteydessä kyseisen sopimuspuolen alueella työskentelevän henkilökunnan ansiotulot ja muut palkkiot;

i) tämän sopimuksen 4, 5, 7 ja 9 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;

2. Sopimuspuoli voi poikkeuksellisissa maksutasevaikeuksissa turvautua sääntelytoimenpiteisiin, jotka ovat kohtuullisia, noudattavat syrjimättömyyden periaatetta ja toteutetaan vilpittömässä mielessä, kansainvälisen valuuttarahaston tällaisia tilanteita varten asettamien määräaikojen ja sopimus-

1. Each Contracting Party shall ensure to the investors of the other Contracting Party the free transfer of funds related to investments into and out of its territory, including in particular, but not exclusively:

- (a) amounts to maintain, develop or increase an investment;
- (b) profits, dividends, interests and other current income;
- (c) proceeds obtained from the total or partial sale or liquidation of an investment;
- (d) payments pursuant to a loan agreement in connection with an investment;
- (e) royalties in relation to the matters in paragraph 1 (d) of Article 1;

(f) payments of technical assistance, technical service fees or management fees;

(g) payments in connection with contracting projects;

(h) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad who work in connection with an investment in its territory;

(i) compensation payable pursuant to Articles 4, 5, 7 and 9.

2. A Contracting Party may, in exceptional balance of payments difficulties, exercise through equitable, non-discriminatory and good faith basis regulatory measures in accordance with time limits specified by the IMF in such situations and through powers conferred to it by law.

puolen lainsäädännössä säädettyjen toimivaltuuksien mukaisesti.

3. Kumpikin sopimuspuoli varmistaa myös, että tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut siirrot tehdään rajoituksetta ja viipymättä vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja siirtopäivänä vallitsevan, siirrettävään valuuttaan sovellettavan markkinakurssin mukaisesti, ja että ne ovat välittömästi siirrettävissä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 2 kappaleen soveltamista.

4. Jos valuuttamarkkinoita ei ole käytettävissä, sovellettava vaihtokurssi vastaa viimeisintä vaihtokurssia, jota on käytetty valuuttojen muuttamiseksi erityisnosto-oikeuksiksi.

7 artikla

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho suorittaa sijoittajalle maksun toisen sopimuspuolen alueella tehtyyn sijoitukseen liittyvän korvausvastuun tai muun kuin kaupallisen riskin varalta tehdyn takuu- tai vakuutus sopimuksen perusteella, viimeksi mainittu sopimuspuoli tunnustaa kaikkien korvauksen saaneen sijoittajan oikeuksien ja vaateiden siirtämisen ensin mainitulle sopimuspuolelle tai sen edustajaksi määrätylle taholle lain tai oikeustoimen nojalla, sekä ensin mainitun sopimuspuolen tai sen edustajaksi määrätyn tahon oikeuden käyttää näitä oikeuksia sijaantulon perusteella samassa määrin kuin sijoittaja.

8 artikla

Sopimuspuolten välisten riitojen ratkaisu

1. Sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista, ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan diplomaattiteitse käytävin neuvotte-luin.

2. Jos riitaa ei voida ratkaista tällä tavoin kuuden (6) kuukauden kuluessa, se saate-taan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä tilapäisen välimiesoikeuden ratkaista-vaksi.

3. Without prejudice to paragraph 2 of this Article, each Contracting Party shall further ensure that the transfers referred to in paragraph 1 of this Article shall be made without any restriction or delay in a freely convertible currency and at the prevailing market rate of exchange applicable on the date of transfer to the currency to be transferred and shall be immediately transferable.

4. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used shall be the most recent exchange rate for the conversions of currencies into Special Drawing Rights.

Article 7

Subrogation

If one Contracting Party or its designated agency makes a payment to its investor under an indemnity, guarantee or contract of insurance against a non-commercial risk given in respect of an investment made in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognise the assignment of all the rights and claims of the indemnified investor to the former Contracting Party or its designated agency, by law or by legal transaction, and the right of the former Contracting Party or its designated agency to exercise by virtue of subro-gation any such right to same extent as the investor.

Article 8

Settlement of Disputes between Contracting Parties

1. Any dispute between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement shall, as far as possible, be settled with consultation through diplomatic channels.

2. If a dispute cannot thus be settled within six (6) months, it shall, upon the request of either Contracting Party, be submitted to an ad hoc arbitral tribunal.

3. Välimiesoikeuden muodostaa kolme välimiestä. Kahden (2) kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta, kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden välimiehen. Nämä kaksi välimiestä valitsevat yhdessä kahden (2) seuraavan kuukauden kuluessa välimiesoikeuden puheenjohtajaksi sellaisen kolmannen valtion kansalaisen, jolla on diplomaattiset suhteet molempien sopimuspuolten kanssa.

4. Jos välimiesoikeutta ei ole muodostettu neljän (4) kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan kirjallisen pyynnön vastaanottamisesta, kumpi tahansa sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa tekemään tarvittavat nimitykset. Jos Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai on muuten estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, virkaiältään seuraavaksi vanhinta Kansainvälisen tuomioistuimen jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen tai joka ei muutoin ole estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, pyydetään tekemään tarvittavat nimitykset.

5. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettut riidat ratkaistaan tämän sopimuksen määräysten ja molempia sopimuspuolia koskevien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti.

6. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänen enemmistöllä. Välimiesoikeuden päätökset ovat lopullisia ja sitovat molempia sopimuspuolia. Välimiesoikeus perustelee päätöksensä kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä.

7. Kumpikin sopimuspuoli vastaa nimitämänsä jäsenen kustannuksista ja edustuksensa aiheuttamista kustannuksista välimiesmenettelyn aikana. Molemmat sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan ja välimiesoikeuden muista kustannuksista. Välimiesoikeus voi kuitenkin tehdä erilaisen päätöksen kustannusten jakamisen osalta. Kaikilta muilta osin välimiesoikeus päättää omista menettelysäännöistään.

3. The tribunal shall comprise of three arbitrators. Within two (2) months of the receipt of the written notice requesting arbitration, each Contracting Party shall appoint one arbitrator. Those two arbitrators shall, within further two (2) months, together select a national of a third State having diplomatic relations with both Contracting Parties as Chairman of the arbitral tribunal.

4. If the arbitral tribunal has not been constituted within four (4) months from the receipt of the written notice requesting arbitration, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party or is not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.

5. Issues subject to dispute referred to in paragraph 1 of this Article shall be decided in accordance with the provisions of this Agreement and the rules of international law applicable to both Contracting Parties.

6. The arbitral tribunal shall reach its award by a majority of votes. Such award shall be final and binding upon both Contracting Parties. The arbitral tribunal shall, upon the request of either Contracting Party, explain the reasons of its award.

7. Each Contracting Party shall bear the costs of its appointed arbitrator and of its representation in arbitral proceedings. The relevant costs of the Chairman and tribunal shall be borne in equal parts by the Contracting Parties. The tribunal may, however, make a different decision regarding the sharing of the costs. In all other respects, the arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

9 artikla

Sijoittajan ja sopimuspuolen välisten riitojen ratkaisu

1. Sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan väliset riidat, jotka johtuvat sijoituksesta, tulisi mahdollisuuksien mukaan ratkaista sovinnollisesti kyseessä olevien kahden riidan osapuolen kesken.

2. Jos riitaa ei ole ratkaistu kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona riidasta on ilmoitettu kirjallisesti, riita voidaan sijoittajan valinnan mukaisesti saattaa:

a) sen sopimuspuolen toimivaltaiseen tuomioistuimeen, jonka alueella sijoitus on tehty; tai

b) ratkaistavaksi välimiesmenettelyn avulla sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliseen ratkaisukeskukseen (ICSID), joka on perustettu 18 päivänä maaliskuuta 1965 Washingtonissa allekirjoitettavaksi avatun, valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisen sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan yleissopimuksen mukaisesti; tai

c) tilapäiseen välimiesoikeuteen, joka perustetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti, elleivät riidan osapuolet toisin sovi.

3. Sijoittaja, joka on saattanut riidan tämän artiklan 2 kappaleen a kohdassa tarkoitettuun kansalliseen tuomioistuimeen, voi kuitenkin vielä saattaa sen jonkin tämän artiklan 2 kappaleen b tai c kohdan mukaiseen välimiesmenettelyyn, jos hän on vetänyt tapauksen pois kansallisesta tuomioistuimesta ennen kuin tapauksen asiasisältöä koskeva tuomio on annettu. Tässä tapauksessa riidan osapuolena oleva sopimuspuoli suostuu sen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välisen riidan saattamiseen kansainvälisen välimiesmenettelyyn tämän artiklan mukaisesti.

4. Tämän artiklan 2 kappaleen c kohdassa mainitun välimiesoikeuden muodostaa kolme välimiestä. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänten enemmistöllä.

5. Välimiesoikeus ratkaisee riidat tämän sopimuksen määräysten, riidan osapuolena olevan sopimuspuolen lainsäädännön (mu-

Article 9

Settlement of Disputes between an Investor and a Contracting Party

1. Any dispute arising out of an investment between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party should, whenever possible, be settled amicably between the two parties concerned.

2. If the dispute has not been settled within three (3) months, from the date at which it was raised in writing, the dispute may, at the choice of the investor, be submitted:

(a) to the competent courts of the Contracting Party in whose territory the investment is made; or

(b) to arbitration by the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (ICSID), established by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on 18 March 1965; or

(c) an ad hoc arbitration tribunal, which unless otherwise agreed upon by the parties to the dispute, is to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

3. An investor who has submitted the dispute to national court referred to in paragraph 2 (a) of this Article may nevertheless have recourse to one of the Arbitral Tribunals mentioned in paragraph 2 (b) and 2 (c) of this Article, if the investor has withdrawn his case from national court before judgement has been delivered on the subject matter. In that case the Contracting Party to the dispute shall agree to the submission of the dispute between it and an investor of the other Contracting Party to international arbitration in accordance with this Article.

4. The Arbitral Tribunal mentioned in paragraph 2 (c) shall consist of three arbitrators. The Tribunal shall reach its award by a majority of votes.

5. The Tribunal shall adjudicate in accordance with the provisions of this Agreement, the law of the Contracting Party involved in

kaan lukien kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset) sekä molempia sopimuspuolia koskevien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti.

6. Välimiestuomio on lopullinen ja sitoo riidan osapuolia, ja se pannaan täytäntöön kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

the dispute (including the rules on the conflict of laws) and the rules of international law applicable to both Contracting Parties.

6. The award shall be final and binding for the parties to the dispute and shall be executed according to national law.

10 artikla

Työntekijöiden maahantulo ja maassa oleskelu

Kumpikin sopimuspuoli myöntää lakiansa ja määräystensä mukaisesti väliaikaisen maahantulo- ja oleskeluluvan ja antaa tarvittavat luvan vahvistavat asiakirjat sellaisille luonnollisille henkilöille, jotka on palkattu ulkomailta työskentelemään toisen sopimuspuolen sijoittajan sijoituksen yhteydessä johtajina, asiantuntijoina tai teknisenä henkilökuntana, ja jotka ovat yritykselle oleellisia, niin kauan kuin nämä henkilöt täyttävät tämän kappaleen vaatimukset. Tällaisten työntekijöiden lähimmille perheenjäsenille myönnetään vastaava kohtelu isäntäsopimuspuolen alueella maahantulon ja väliaikaisen oleskelun osalta.

11 artikla

Muut velvoitteet

1. Jos jommankumman sopimuspuolen lainsäädäntö tai tämän sopimuksen lisäksi sopimuspuolten välillä olemassa olevat tai myöhemmin vahvistettavat kansainväliset velvoitteet johtavat tilanteeseen, jossa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille voidaan myöntää edullisempi kohtelu kuin tämän sopimuksen mukainen kohtelu, sellaiset määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen määräyksiin nähden.

2. Kumpikin sopimuspuoli noudattaa sellaisia erityisiä sitoumuksia, joita sillä mahdollisesti on toisen sopimuspuolen sijoittajiin nähden näiden sijoitusten osalta.

Article 10

Entry and Sojourn of Personnel

Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, grant temporary entry and stay and provide any necessary confirming documentation to natural persons who are employed from abroad as executives, managers, specialists or technical personnel in connection with an investment by an investor of the other Contracting Party, and who are essential for the enterprise, as long as these persons continue to meet the requirements of this paragraph. Immediate family members of such personnel shall also be granted a similar treatment with regard to entry and temporary stay in the territory of the host Contracting Party.

Article 11

Other Obligations

1. If the legislation of either Contracting Party or international obligations existing at present or established hereafter between the Contracting Parties result in a position entitling investments by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by the Agreement, such regulations shall prevail over the present Agreement.

2. Each Contracting Party shall observe any specific commitments it may have entered into with investors of the other Contracting Party as regards to their investments.

12 artikla

Avoimuusperiaate

1. Kumpikin sopimuspuoli julkaisee viipymättä tai pitää muuten julkisesti saatavilla yleisesti sovellettavat lakinsa, määräyksensä, menettelytapansa ja hallinnolliset päätöksensä ja tuomioistuintensa päätökset sekä kansainväliset sopimukset, jotka voivat vaikuttaa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin, jotka ovat sen alueella.

2. Mikään tämän sopimuksen määräys ei aseta sopimuspuolelle velvollisuutta luovuttaa luottamuksellisia tai omistamiseen liittyviä tietoja tai antaa pääsyä sellaisiin tietoihin, mukaan luettuna yksittäisiä sijoittajia tai sijoituksia koskevat tiedot, joiden paljastaminen häiritäisi lainvalvontaa tai olisi kyseisen sopimuspuolen asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön vastaista tai häiritäisi yksittäisten sijoittajien oikeutettuja kaupallisia etuja.

13 artikla

Sopimuksen soveltaminen

1. Tämä sopimus korvaa Suomen tasavallan hallituksen ja Kiinan kansantasavallan hallituksen välisen, sijoitusten suojelua koskevan sopimuksen, joka on tehty Pekingissä 4 päivänä syyskuuta 1984.

2. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko ne tehty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen, mutta sitä ei sovelleta sellaisiin sijoituksiin, jotka koskevat riitoihin tai vaateisiin, jotka ovat olleet oikeudenkäynnin tai välimiesmenettelyn kohteena ennen sopimuksen voimaantuloa. Tällaiset riidat ja vaateet ratkaistaan edelleen tämän artiklan 1 kappaleessa mainitun vuoden 1984 sopimuksen määräysten mukaisesti.

Article 12

Transparency

1. Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party.

2. Nothing in this Agreement shall require a Contracting Party to furnish or allow access to any confidential or proprietary information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement or be contrary to its laws protecting confidentiality or prejudice legitimate commercial interests of particular investors.

Article 13

Application of the Agreement

1. This Agreement substitutes and replaces the Agreement between the Government of the Republic of Finland and the Government of the People's Republic of China for the Protection of Investments, done at Beijing on 4 September 1984.

2. This Agreement shall apply to all investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute or any claim concerning an investment which was already under judicial or arbitral process before its entry into force. Such disputes and claims shall continue to be settled according to the provisions of the Agreement done in 1984, mentioned in paragraph 1 of this Article.

14 artikla

Neuvottelut

1. Sopimuspuolten edustajat pitävät ajoittain kokouksia käsitelläkseen:

- a) tämän sopimuksen täytäntöönpanoa;
- b) sijoitusmahdollisuuksiin liittyviä oikeudellisia kysymyksiä ja tietoja;
- c) sijoituksista johtuvia kysymyksiä;
- d) sijoitusten edistämistä koskevia ehdotuksia.

2. Jos jompikumpi sopimuspuoli pyytää neuvotteluja jostakin tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetusta asiasta, toinen sopimuspuoli tarjoaa neuvotteluille riittävän mahdollisuuden.

15 artikla

Sopimuksen voimaantulo, voimassaoloaika ja voimassaolon päättyminen

1. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen, kun niiden kansallisen lainsäädännön mukaiset vaatimukset tämän sopimuksen voimaantulolle on täytetty. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona jälkimmäinen ilmoitus on vastaanotettu.

2. Tämä sopimus on voimassa kahdenkymmenen (20) vuoden ajan, ja on sen jälkeen edelleen voimassa samoin ehdoin, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan päättää sopimuksen voimassaolo kahdentoista (12) kuukauden kuluttua.

3. Sellaisten sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivää, 1—14 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa seuraavan kahdenkymmenen (20) vuoden ajan tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivästä lukien.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Article 14

Consultations

1. The representatives of the Contracting Parties shall hold meetings from time to time for the purpose of reviewing:

- (a) the implementation of this Agreement;
- (b) legal issues and information on investment opportunities;
- (c) issues arising out of investments;
- (d) proposals on the promotion of investments.

2. Where either Contracting Party requests consultation on any matter of paragraph 1 of this Article, the other Contracting Party shall accord adequate opportunity for such consultations.

Article 15

Entry into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other when their respective internal legal requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the latter notification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of twenty (20) years and shall thereafter remain in force on the same terms until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.

3. In respect of investment made prior to the date of termination of this Agreement the provisions of Articles 1 through 14 shall remain in force for a further period of twenty (20) years from the date of termination of this Agreement.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorised thereto, have signed the present Agreement.

Tehty kahtena kappaleena Pekingissä 15 marraskuuta 2004 suomen, kiinan ja englannin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset. Tekstien poiketessa toisistaan on englanninkielinen teksti ratkaiseva.

Done in duplicate at Beijing on 15th November 2004 in the Finnish, Chinese and English languages, all texts being equally authoritative. In case of divergence, the English text shall prevail.

Suomen tasavallan hallituksen
puolesta

For the Government of
The Republic Finland

Kiinan kansantasavallan hallituksen
puolesta

For the Government of the People's
Republic of China

PÖYTÄKIRJA**SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA KIINAN KANSANTASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLILLÄ SIJOITUSTEN KANNUSTAMISESTA JA VASTAVUOROISESTA SUOJAAMISESTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN**

Allekirjoittaessaan Suomen tasavallan hallituksen ja Kiinan kansantasavallan hallituksen välillä sijoitusten kannustamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta tehdyn sopimuksen, allekirjoittaneet sopimuspuolten edustajat ovat sopineet Kiinan kansantasavallan osalta seuraavista määräyksistä, jotka ovat sopimuksen erottamaton osa.

Lisäys 2 artiklan 3 kappaleeseen sekä 3 artiklan 2 ja 3 kappaleeseen

Näitä määräyksiä ei sovelleta Kiinan kansantasavallan alueella jo voimassaoleviin toimenpiteisiin, jotka ovat sopimusmääräysten vastaisia, eikä tällaisten toimenpiteiden muutoksiin, edellyttäen kuitenkin, toimenpide ei muutoksen seurauksena ole enemmän sopimusmääräysten vastainen kuin ennen muutoksen voimaantuloa.

Hyväksyttyjen sijoitusten kohteluun ei missään tapauksessa saa myöhemmin liittää enempää rajoituksia kuin alkuperäisen sijoituksen tekemisen ajankohtana myönnettyyn kohteluun.

Kiinan kansantasavalta ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin luopuakseen asteittain kaikista sellaisista toimenpiteistä, jotka ovat sopimusmääräysten vastaisia.

Lisäys 6 artiklaan

Siirtomaksujen on oltava Kiinan lakeihin ja määräyksiin perustuvien siirtoihin sovellettavien muodollisuuksien mukaisia. Ajanjakso, joka vaaditaan muodollisuuksien täyttämiseksi, lasketaan siitä päivästä lukiin, jona siirtoa koskeva kirjallinen pyyntö sitä tukevine asiakirjoinen on toimitettu valuuttamarkkinoista vastaaville viranomai-

PROTOCOL**TO THE AGREEMENT ON THE ENCOURAGEMENT AND RECIPROCAL PROTECTION OF INVESTMENTS BETWEEN THE GOVERNMENT OF REPUBLIC OF FINLAND AND THE GOVERNMENT OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA**

On signing the Agreement on the Encouragement and Reciprocal Protection of Investments between the Republic of Finland and the People's Republic of China, the undersigned representatives of both Contracting Parties have agreed with respect to the People's Republic of China on the following provisions, which constitute an integral part of the Agreement.

Ad Article 2, paragraph 3 and Article 3, paragraphs 2 and 3

The provisions do not apply to any existing non-conforming measure maintained within its territory of the People's Republic of China or any future amendment thereto provided that the amendment does not increase the non-conforming effect of such a measure from what it was immediately before the amendment took effect.

Treatment granted to investments once admitted shall in no case be made more restrictive than the treatment granted at the time when the original investment was made.

The People's Republic of China will take all appropriate measures to progressively remove all non-conforming measures.

Ad Article 6

Transfer payments shall comply with relevant transfer formalities stipulated by the Chinese laws and regulations. The period required for the completion of transfer formalities shall commence on the day on which a written request with necessary supportive documentation is submitted to the foreign exchange authorities. The necessary

sille. Tarvittavat luvat tulisi myöntää kuukauden kuluessa, mutta joka tapauksessa viimeistään kahden kuukauden kuluessa.

Sijoitusten siirtoa koskeviin muodollisuuksiin ei saa missään tapauksessa liittyä enempää rajoituksia kuin niihin muodollisuuksiin, joita vaadittiin alkuperäisen sijoituksen tekemisen ajankohtana.

Lisäys 9 artiklaan

Kiinan kansantasavalta voi, toimiessaan riidan osapuolena olevan sopimuspuolen asemassa, vaatia, että kyseessä oleva sijoittaja käyttää Kiinan kansantasavallan lakien ja määräysten mukaiset hallinnolliset muutoksenhakutiet ennen riidan saattamista tämän artiklan 2 kappaleen b tai c kohdan mukaiseen välimiesmenettelyyn. Muutoksenhakumenettelyn keston tulee olla korkeintaan kolme (3) kuukautta.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Suomen tasavallan hallituksen
puolesta

Kiinan kansantasavallan hallituksen
puolesta

authorizations should be granted in a period of one month but shall in no case exceed two months.

Transfer formalities relating to an investment shall in no case be made more restrictive than formalities required at the time when the original investment was made.

Ad Article 9

The People's Republic of China, when acting as a Contracting Party involved in a dispute, may require the investor concerned to exhaust the domestic Administrative Reconsideration procedure specified by the laws and regulations of the People's Republic of China before submission of the dispute to the arbitration procedures stipulated in paragraph 2 (b) or 2 (c) of this Article. The Reconsideration procedure shall not exceed three (3) months.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned duly authorised thereto, have signed this Protocol.

For the Government of the Republic
of Finland

For the Government of the People's
Republic of China